

Decimāldaļas reizināšana

Decimāldaļskaitļus reizina kā veselus skaitļus (neņemot vērā komatus), reizinājumā (rezultātā) atdala ar komatu no labās puses tik ciparu, cik to ir abos reizinātājos kopā.

Piemēri

Dotais reizinājums	Skaitļi bez komatiem	Reizinājums	Ciparu aiz komata?	Rezultāts
$6,1 \cdot 0,3$	$61 \cdot 3$	183	2	1,83
$2,16 \cdot 0,1$	$216 \cdot 1$	216	3	0,216
$37,5 \cdot 100$	$375 \cdot 100$	37500	1	3750

$$19,23 \cdot 10 = 192,30 = 192,3$$

jo $1923 \cdot 10 = 19230$ un rezultātā jāatdala 2 cipari aiz komata. Skaitli saīsina jeb atmet nevajadzīgo nulli.

$$19,234 \cdot 100 = 1923,4$$

jo $19234 \cdot 100 = 1923400$ un rezultātā jāatdala 3 cipari aiz komata. Skaitli saīsina jeb atmet nevajadzīgās nulles.

$$4,2 \cdot 0,01 = 0,042$$

jo $42 \cdot 1 = 42 = 0042$, bet tā kā rezultātā jāatdala 3 cipari aiz komata, priekšā pieraksta trūkstošās nulles (var pierakstīt jebkuru skaitli, rezultātā liekās nulles noņemot).

Reizinot skaitļus rakstos (vienu zem otra) pēdējais cipars jāraksta zem pēdējā cipara vai jāreizina katras šķiras skaitlis atsevišķi un rezultāti jāsakaita

$1,75 \cdot 3 = 5,25$	$\begin{array}{r} 175 \\ \cdot 3 \\ \hline 525 \end{array}$ <p>vai</p> $\begin{array}{r} 100 \cdot 3 = 300 \\ 70 \cdot 3 = 210 \\ 5 \cdot 3 = 15 \\ \hline 525 \end{array}$
$6,2 \cdot 3,45 = 21,39$	$\begin{array}{r} 345 \\ \cdot 62 \\ \hline 690 \\ + 2070 \\ \hline 21390 = 21,39 \end{array}$ <p>vai</p> $\begin{array}{r} 345 \cdot 2 = 690 \\ 345 \cdot 60 = 20700 \\ \hline 21390 \end{array}$

Decimāldaļas dalīšana ar 10, 100 utt.

Lai izdalītu decimāldaļu ar 10, 100 utt., ir jāpārceļ komats pa kreisi (←) par tik cipariem cik dalītājā nulles

$$99,2345 : 10 = 9,92345 \quad \text{komatu pārceļ par 1 ciparu pa kreisi}$$

$$99,2345 : 100 = 0,992345 \quad \text{komatu pārceļ par 2 cipariem pa kreisi}$$

Ja nepieciešams, rezultātā pirms skaitļa drīkst pierakstīt pēc patikas daudz nulles. Pēc komata ielikšanas, liekās nulles nosvītro.

$$99,2345 : 1000 = 0099,2345 : 1000 = 0,0992345 \quad \text{komatu pārceļ 3 ciparus pa kreisi}$$

$$99,2345 : 10000 = 00099,2345 : 10000 = 0,00992345 \quad \text{komatu pārceļ 4 ciparus pa kreisi}$$

Decimāldaļas dalīšana ar 0,1; 0,01 utt.

Lai izdalītu decimāldaļu ar 0,1 vai 0,01 utt.:

1. skaitļus paplašina tā lai abos skaitļos (dalītājā un dalāmajā) ir vienāds skaits ciparu aiz komata
2. komatus atmet
3. veic dalīšanu

$$24,5 : 0,1 = 245 : 1 = 245 \quad \text{nulles nav jāpieliek, jo ir vienāds ciparu skaits aiz komata gan dalāmajā, gan dalītājā}$$

$$24,5 : 0,01 = 24,50 : 0,01 = 2450 : 1 = 2450$$

$$32,56 : 0,1 = 32,56 : 0,10 = 325\bar{6} : 10 = 325,6 \quad \text{veselā skaitlī komats ir aiz skaitļa (3256 = 3256,0), dalot ar 10 komats jāpārceļ uz kreiso pusi par 1 ciparu.}$$

Decimāldaļas dalīšana ar veselu skaitli

Dalot decimāldaļu ar veselu skaitli:

- 1) veic dalīšanu neņemot vērā komatu
- 2) lai uzzinātu, kur liekams komats rezultātā, izdala tikai veselos

$$20,48 : 8 = 2,56$$

1.solis	2.solis
$2048 : 8 = 256$ $\begin{array}{r} \underline{16} \\ 44 \\ \underline{40} \\ 48 \\ \underline{48} \\ 0 \end{array}$	$20 : 8 = 2$ ar atlikumu, tātad, komats jāliek aiz 2

Decimāldaļas dalīšana ar decimāldaļu

Dalot decimāldaļu ar decimāldaļu:

1. skaitļus paplašina tā lai abos skaitļos (dalītājā un dalāmajā) ir vienāds skaits ciparu aiz komata
2. komatus atmet
3. veic dalīšanu (dala tik ilgi, kamēr beigās iegūta nulle; ja pietrūkst ciparu, dalāmajā liek klāt nulles)
4. lai uzzinātu, kur liekams komats rezultātā, saskaita, cik soļos izdalīja doto skaitli

$32,56 : 0,2 = 32,56 : 0,20 = \overline{3256} : 20 = 162,8$ $\begin{array}{r} \underline{20} \\ 125 \\ \underline{120} \\ 56 \\ \underline{40} \\ 160 \\ \underline{160} \\ 0 \end{array}$	skaitlis izdalīts 3 soļos (svītriņa – pirmais dalītais skaitlis, punktiņi – katrs nākamais cipars, tātad, kopā 3)
---	---